

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 233/ 2015

ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Δ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Συνεδρίαση της 21^{ης} Οκτωβρίου 2015

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Στέφανος Δέτσης, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αικατερίνη Γρηγορίου, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Δήμητρα Κεφάλα, Παναγιώτης Παππάς, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Δημήτριος Κατωπόδης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 4507 οικ.Φ.109.1/7.8.2015 έγγραφο του Αρχηγείου του Πυροσβεστικού Σώματος/ Νομική Υπηρεσία /Γραφείο 1^ο Νομικών υποθέσεων.

Περίληψη Ερωτήματος: « *Αν, σε συμμόρφωση προς δικαστική απόφαση: Α) Η επαναφορά του πρώην πυροσβέστη Π.Π. στην ενεργό υπηρεσία ανατρέχει στην ημερομηνία απόταξής του από το Πυροσβεστικό Σώμα, ήτοι στην 05-09-1989 ή στην ημερομηνία αποφυλάκισής του και Β) Ο χρόνος φυλάκισής του προσμετράται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας με όλες τις έννομες συνέπειες (ήτοι μισθολογικές, συνταξιοδοτικές).*».

***

**Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
(Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ως εξής :**

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Α. Όπως εκτίθεται, κατά λέξη, στο υπ' αριθμ. πρωτ.4507 οικ. Φ 109.1/7.8.2015 έγγραφο ερώτημα: «**1. Με την υπ'αριθμ. 38884 Φ.Α 6527/12-01-1989 απόφαση Αρχηγού Πυροσβεστικού Σώματος, ο πρώην πυροσβεστικός υπάλληλος Π. Π. παραπέμφθηκε στο Πρωτοβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο Υπαξιωματικών και Πυροσβεστών Π.Σ. «για πράξεις που μαρτυρούν έλλειψη κοινωνικής, υπηρεσιακής αγωγής και διαφθορά χαρακτήρος, που θίγουν την τιμή του Πυροσβεστικού Σώματος, που προκαλούν απέχθεια, καταφρόνηση και εχθροπάθεια κατά των πυροσβεστικών υπαλλήλων και μείωση του κύρους και της αξιοπρέπειας αυτών, για συμμετοχή σε πράξεις μη συμβιβαζόμενες προς τα έργα Δημόσιας Υπηρεσίας, για πράξεις που καθάπτονται της τιμής και υπόληψης του Σώματος και συγκεκριμένα γιατί:** α) Κατά το χρονικό διάστημα από 1-6-1988 μέχρι αρχές Αυγούστου 1988 προέβη στη συγκομιδή χωρίς άδεια δενδρυλλίων ινδικής κάνναβης που εφύοντο σε χώρους πίσω από λυόμενες κατοικίες στην πόλη της Καλαμάτας, β) κατείχε παράνομα την παραπάνω συγκομισθείσα ποσότητα ινδικής κάνναβης. γ) Διέθεσε στους Γαργαλιάνους σε τρίτους αποξηραμένη ινδική κάνναβη και ειδικότερα στους Κ. Φ. και Α. Π., δ) Κρατείται στις φυλακές Ναυπλίου και ασκήθηκε αυτεπάγγελτα ποινική δίωξη για (1) Παράνομη συγκομιδή ινδικής κάνναβης κατ' εξακολούθηση, (2) Παράνομη διάθεση ινδικής κάνναβης σε τρίτους κατά συρροή και εξακολούθηση, (3) Παράνομη κατοχή ινδικής κάνναβης κατ'

εξακολούθηση, (4) Ανθρωποκτονία από πρόθεση κατά συναυτουργία και κατά συρροή, (5) Φθορά ξένης ιδιοκτησίας αντικειμένου ιδιαίτερα μεγάλης αξίας με φωτιά κατά συναυτουργία και (6) Παράνομη οπλοφορία -οπλοχρησία, πράξεις που στοιχειοθετούν σοβαρά ποινικά αδικήματα και πειθαρχικά παραπτώματα...». Τόσο το Πρωτοβάθμιο όσο και το Δευτεροβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο Υπαξιωματικών και Πυροσβεστών Π.Σ. αποφάνθηκαν ομόφωνα για την επιβολή στον προσφεύγοντα της πειθαρχικής ποινής της απόταξης, η οποία πραγματοποιήθηκε τελικώς με την υπ' αριθ. 26590 Φ.Α 6527/2-11-1989 Απόφαση του Αρχηγού Π.Σ. για τα παραπτώματα που περιλαμβάνονται στο προαναφερθέν παραπεμπτικό.

2. Ως προς το ποινικό σκέλος της υπόθεσης, η υπόθεση εξελίχθηκε ως ακολούθως:

α) Τον Αύγουστο του 1988 ο εν λόγω πρώην πυροσβεστικός υπάλληλος κατηγορήθηκε ως φυσικός αυτουργός της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας των Δ. και Θ. Α. . Επί της κατηγορίας αυτής εκδόθηκε η υπ' αριθ. 6/1990 του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Τρίπολης με την οποία καταδικάστηκε σε δισ ισόβια. Ακολούθησε η άσκηση εφέσεων ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου, επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις 8/1994 και 1520/1994¹, με τις οποίες ο συγκεκριμένος υπάλληλος καταδικάστηκε ως άμεσος συνεργός στο ως άνω ποινικό αδίκημα και του επιβλήθηκε ποινή καθείρξεως 25 ετών. Εν συνεχεία κατά της απόφασης αυτής ασκήθηκε αναίρεση η οποία ευδοκίμησε και το Μικτό

---

¹ ΜΟΔ Εφετείου Ναυπλίου

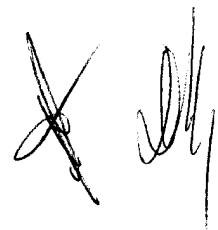
Ορκωτό Δικαστήριο Τρίπολης² το οποίο επιλήφθηκε εκ νέου της υπόθεσης, εξέδωσε την απόφαση 81-84/1997 με την οποία ο εν λόγω υπάλληλος κρίθηκε αθώος κατά πλειοψηφία. Ακολούθως αναιρέθηκε και η απόφαση αυτή με την 1031/1998 απόφαση του Αρείου Πάγου, το δε Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Τρίπολης³ που εκδίκασε εκ νέου την υπόθεση, με την υπ' αριθ. 94-97/2000 κήρυξε το συγκεκριμένο πρώην πυροσβεστικό υπάλληλο αθώο λόγω αμφιβολιών. Τέλος, με την απόφαση 1950/2002 του Αρείου Πάγου απορρίφθηκε αίτηση αναιρέσεως του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κατά της προαναφερθείσας απόφασης του ΜΟΔ Ναυπλίου, η οποία κατέστη ως εκ τούτου αμετάκλητη. Εξ άλλου ο ίδιος πρώην πυροσβέστης στο πλαίσιο παράλληλης ποινικής διαδικασίας κηρύχθηκε αθώος με την υπ' αριθ. 59/1992, αμετάκλητη επίσης, απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Ναυπλίου για περαιτέρω κατηγορίες συγκομιδής, κατοχής και διάθεσης σε τρίτους ινδικής κάνναβης. Όλο αυτό το διάστημα μέχρι και την αμετάκλητη αθώωσή του από τον Άρειο Πάγο, ο Π.Π. εξέτιε κανονικά την ποινή φυλάκισης, συνολικού χρόνου δέκα (10) ετών.

3. Κατά του από 22-09-2003 πρακτικού του Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου Υπαξιωματικών και Πυροσβεστών Πυροσβεστικού Σώματος, με το οποίο, κατόπιν επαναλήψεως της πειθαρχικής δίκης ενόψει της προαναφερθείσας αθωωτικής απόφασης του Μικτού Ορκωτού, Δικαστηρίου Τρίπολης, του επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή της απόταξης για το πειθαρχικό αδίκημα της διάπραξης πράξεων που καθάπτονται της τιμής ή υπόληψης

---

² Ως προκύπτει από την 2690/2008 απόφαση του ΣτΕ η απόφαση εξεδόθη από το ΜΟΔΕ Ναυπλίου

³ ΜΟΔΕ Ναυπλίου

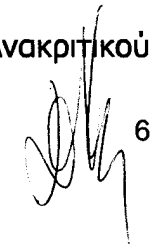
 4

αυτού ή του Σώματος, ο συγκεκριμένος πυροσβεστικός υπάλληλος άσκησε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας την από 19-11-2003 αίτηση ακυρώσεως. Επ' αυτής εκδόθηκε η υπ' αριθ. 2690/2008 απόφαση με την οποία το Δικαστήριο, δικάζοντας κατ' ουσίαν, έκρινε ότι υφίσταται πλήρης ταύτιση των πραγματικών περιστατικών που οδήγησαν στην ποινική και πειθαρχική δίωξη και κατά συνέπεια δεσμεύεται από τις εκδοθείσες αμετάκλητες αθωωτικές ποινικής φύσεως δικαστικές αποφάσεις. Για το λόγο αυτό θεώρησε τον προσφεύγοντα αθώο των αποδιδόμενων σε αυτόν πειθαρχικών κατηγοριών, παρά την άποψη μειοψηφήσαντος μέλους του Δικαστηρίου, ότι η επίδικη διαδικασία είχε ως αφετηρία την αίτηση επανάληψης της πειθαρχικής διαδικασίας και η αρμοδιότητα του Ανακριτικού Συμβουλίου περιορίζεται στην κρίση, αν, μετά την αθωωτική ποινική απόφαση και εν όψει των αποδεδειγμένων πραγματικών περιστατικών, στοιχειοθετείται πειθαρχικό παράπτωμα που να δικαιολογεί την απόταξη.

4. Με βάση τα ανωτέρω, ο τέως πυροσβέστης Π.Π. απαλλάχτηκε με την 2690/2008 απόφαση Σ.τ.Ε. από όλες τις κατηγορίες για τις οποίες είχε διωχθεί πειθαρχικά και η Διοίκηση τον παρέπεμψε με την 17545 Φ.Α.6527/02-04-2012 Απόφαση Αρχηγού Πυροσβεστικού Σώματος ενώπιον του Δευτεροβάθμιου Ανακριτικού Συμβουλίου Υπαξιωματικών και Πυροσβεστών Πυροσβεστικού Σώματος προκειμένου αυτό, συμμορφούμενο με τη συγκεκριμένη δικαστική απόφαση, να εξαφανίσει το από 22-09-2003 Πρακτικό του Δευτεροβάθμιου Ανακριτικού Συμβουλίου Υπαξιωματικών και Πυροσβεστών Π.Σ., μη δυνάμενο αυτό πλέον σε κατ' ουσίαν επανεξέταση της υπό κρίση υπόθεσης, γεγονός το οποίο τελικώς συντελέστηκε με το υπ' αριθ.

3-2012/16-5-2012 Πρακτικό του εν λόγω Ανακριτικού Συμβουλίου. Κατόπιν των προεκτεθέντων και σχετικής υπόδειξης της Διεύθυνσης Ανθρωπίνων Πόρων του Αρχηγείου Πυροσβεστικού Σώματος, παρακαλούμε για την παροχή γνωμοδότησης αναφορικά με ζητήματα συμμόρφωσης της Διοίκησης στην προαναφερθείσα δικαστική απόφαση που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία επαναφοράς του εν λόγω πρώην πυροσβεστικού υπαλλήλου και συγκεκριμένα εαν: α) Η επαναφορά του πρώην πυροσβέστη Π.Π. στην ενεργό υπηρεσία ανατρέχει στην ημερομηνία απόταξής του από το Πυροσβεστικό Σώμα, ήτοι στην 05-09-1989 ή στην ημερομηνία αποφυλάκισής του και β) Ο χρόνος φυλάκισής του προσμετράται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας με όλες τις έννομες συνέπειες (ήτοι μισθολογικές, συνταξιοδοτικές)»

B. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου που μας έχουν διαβιβασθεί, μετά την έκδοση της 3/2012 απόφασης του Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου Υπαξιωματικών και Πυροσβεστών, με την οποία τούτο αποφάνθηκε αφενός για την εξαφάνιση του από 22.9.2003 πρακτικού του ίδιου Συμβουλίου, το οποίο σημειωτέον είχε ήδη εξαφανισθεί με την 2690/2008 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, και αφετέρου για την αθώωση του πειθαρχικώς κατηγορουμένου από τις κατηγορίες για τις οποίες διώχθηκε πειθαρχικώς, εκδόθηκε η υπ' αριθμ.42693 Φ.Α 6527/12.7.2012 απόφαση του Αρχηγού του πυροσβεστικού Σώματος, που δημοσιεύθηκε στο 708/24.7.2012 ΦΕΚ τρίτο, με την οποία ανακλήθηκε η υπ' αριθμ. 55144. Φ.Α 6527/16.10.2003 απόφαση του Αρχηγού του Πυροσβεστικού Σώματος. Με την τελευταία αυτή απόφαση, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της από 2.9.2003 απόφασης του δευτεροβαθμίου Ανακριτικού

  6

Συμβουλίου, αποτάσσεται ο εν λόγω πυροσβέστης « από 5.9.1989, δηλαδή από τότε που τέθηκε εκτός υπηρεσίας με την 20470/ΦΑ 6527/24.8.1989 απόφαση του ΑΠΣ...».

Γ. Με τα ως άνω υποβαλλόμενα ερωτήματα τίθενται τα ακόλουθα ειδικότερα ζητήματα: α) Αν, στα πλαίσια διοικητικής αποκατάστασης υπαλλήλου του Π.Σ που ενεργείται σε συμμόρφωση με δικαστική απόφαση με την οποία ακυρώθηκε απόφαση πειθαρχικού συμβουλίου που, στα πλαίσια επανάληψης της πειθαρχικής διαδικασίας λόγω αθωωτικής απόφασης ποινικού δικαστηρίου, είχε επιβάλει εκ νέου την ποινή της απόταξης, η επαναφορά του εν λόγω υπαλλήλου στην κατάσταση της ενέργειας ανατρέχει στον χρόνο της αρχικής του απόταξης, δηλαδή στις 5.9.1989, οπότε τελούσε αρχικά σε προσωρινή κράτηση (βλ. την υπ' αριθμ. 2650 Φ.Α 6527/2.11.1989 απόφαση του Αρχηγού του Πυροσβεστικού Σώματος) και, αργότερα, κατόπιν καταδίκης του, σε ποινή κάθειρξης. β) Ακόμη τίθεται το ζήτημα, αν ο χρόνος φυλάκισης, ενόψει του διδόμενου πραγματικού, προσμετράται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας, με όλες τις έννομες συνέπειες (μισθολογικές, συνταξιοδοτικές).

II. ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Στο Σύνταγμα ορίζεται ότι : Άρθρο 95 παρ. 5 «*Η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης.*»

2. Στο ΠΔ 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο Επικρατείας» (Α' 8), ορίζεται ότι : Άρθρο 50 « 1. Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και

συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη..... 4. Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσής τους κατά το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς τον περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό.... 5. Οι αποφάσεις.....ακυρωτικές και απορριπτικές.....αποτελούν μεταξύ των διαδίκων δεδικασμένο που ισχύει και σε κάθε υπόθεση ή διαφορά ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής, κατά την οποία προέχει το διοικητικής φύσεως ζήτημα που κρίθηκε....»

3. Στο Ν.3068/2002 «Συμμόρφωση Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, προαγωγή των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στο βαθμό του συμβούλου Επικρατείας και άλλες διατάξεις», (Α' 274), ορίζεται ότι : ' Άρθρο 1 « Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει....»

4. Στο ΠΔ 210/1992 «Κωδικοποίηση διατάξεων προεδρικών διαταγμάτων του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πυροσβεστικού Σώματος» (Α' 99), ορίζεται ότι:

Άρθρο 9 «1. Οι υπάλληλοι του Πυροσβεστικού Σώματος, ως τακτικοί δημόσιοι πολιτικοί υπάλληλοι υπάγονται στις ειδικές διατάξεις του Σώματος και στις διατάξεις του παρόντος Διατάγματος και εφαρμόζονται και σ' αυτούς όλες οι διατάξεις που ισχύουν για τους τακτικούς δημόσιους υπαλλήλους, εφόσον δεν καθορίζεται διαφορετικά στη νομοθεσία που ισχύει για το Πυροσβεστικό Σώμα. 2. Με το γενικό όρο "υπάλληλοι του Πυροσβεστικού Σώματος" νοείται το πυροσβεστικό προσωπικό και το πολιτικό προσωπικό.

  8

Το πυροσβεστικό προσωπικό διακρίνεται σε Γενικών Υπηρεσιών και Ειδικών Υπηρεσιών. Γενικών Υπηρεσιών είναι αυτοί που εκτελούν καθαρά πυροσβεστικά καθήκοντα. Ειδικών Υπηρεσιών είναι οι τεχνικοί, οι πλοηγοί και οι υγειονομικοί. 3. Το πυροσβεστικό προσωπικό περιλαμβάνει τους αξιωματικούς, πυρονόμους, υπαξιωματικούς και πυροσβέστες.

Άρθρο 63 Πειθαρχικές ποινές. 1. Στο πυροσβεστικό προσωπικό επιβάλλονται οι ακόλουθες πειθαρχικές ποινές, που καταχωρούνται στα ατομικά τους έγγραφα: α. Παρατήρηση. β. Επίπληξη. γ. Πρόστιμο μέχρι ένα μηνιαίο βασικό μισθό του τιμωρουμένου. δ. Αργία με πρόσκαιρη παύση. ε. Αργία με απόλυση. στ. Απόταξη. 2. Η παρατήρηση, η επίπληξη και το πρόστιμο είναι κατώτερες Πειθαρχικές ποινές. 3. Οι αργίες και η απόταξη είναι ανώτερες πειθαρχικές ποινές. Τα παραπτώματα, η διαδικασία βεβαίωσής τους και η διαδικασία επιβολής των ποινών αυτών στο πυροσβεστικό προσωπικό, καθορίζονται στις διατάξεις των Ν.Δ. 343/69 και 935/71, όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα.

5. Στο Ν.Δ. 935 της 17 / 23.7.1971. « Περί καταστάσεως εν γένει των Οπλιτών Χωροφυλακής και των κατωτέρων οργάνων της Αστυνομίας Πόλεων και του Πυροσβεστικού Σώματος,- (Α` 149), ορίζεται ότι :

Είδη καταστάσεων. Άρθρον 3. « 1. Αι καταστάσεις των εν άρθρω 1 αναφερομένων είναι αι ακόλουθοι: α) Η ενέργεια. β) Η ετησία άδεια λόγω νοσήματος. γ) Η διαθεσιμότης. δ) Η αργία δι` απολύσεως. ε) Η απόταξις στ) Η απόλυσις. 2. Η θέσις των Οπλιτών Χωροφυλακής και των κατωτέρων οργάνων της Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού Σώματος εις νέαν κατάστασιν γίνεται δ` αποφάσεως του οικείου Αρχηγού. Η απόφασις κοινοποιείται εις τον ενδιαφερόμενον, επί αποδείξει υποβλητέα εις το Αρχηγείον εκάστου Σώματος. Εν αυτή καταχωρείται και ο δηλωθείς υπό του οργάνου τόπος διαμονής, εις ας περιπτώσεις προβλέπεται τούτο υπό του παρόντος. Αι αποφάσεις περί αποτάξεως και απολύσεως δημοσιεύονται εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Απόταξις Άρθρον 13. 1. Η απόταξις είναι οριστική αποβολή εκ του Σώματος μη δυναμένου του αποταχθέντος εν ουδεμίā περιπτώσει να επανέλθει εις την ενέργειαν. 2. Οι αποτασσόμενοι μεταφέρονται εις την εφεδρείαν του

Στρατού Ξηράς ως στρατιώται εφ' όσον έχουν εκπληρώσει την στρατιωτικήν των υποχρέωσιν, άλλως εκπληρούν ή συμπληρούν ταύτην, εν τω Στρατώ Ξηράς κατά τας ισχυούσας διατάξεις».

6. Στο Ν.1145/1981 «Περί τροποποιήσεως διατάξεων του Ν. 651/1977"περί ιεραρχίας, προαγωγών, αποστρατείας και μεταθέσεων των μονίμων αξιωματικών των Σωμάτων Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού και άλλων τινών διατάξεων".- (Α' 100), ορίζεται ότι:

«Άρθρον 6 1. Χωροφύλακες, Αστυφύλακες, Πυροσβέσται και Υπαξιωματικοί της Χωροφυλακής, της Αστυνομίας Πόλεων και του Πυροσβεστικού Σώματος κατά των οποίων εξεδόθη απόφασις ανακριτικού ή υπηρεσιακόν Συμβουλίου περί αποτάξεως δια τα εις το άρθρον 14 παρ. 1, περιπτώσεις α - ζ και θ - ια του Ν.Δ. 935/1971 πειθαρχικά παραπτώματα, απολύσεως ή ακαταλληλόλητος προς μονιμοποίησιν, τίθενται αυτοδικαίως εκτός υπηρεσίας δι' αποφάσεώς του οικείου Αρχηγού από της κοινοποιήσεως εις τούτους της αποφάσεως του συμβουλίου. Η εκτός υπηρεσίας κατάστασις διαρκεί μέχρι του αμετακλήτου της αποφάσεως του συμβουλίου μη επιτρεπομένης αναστολής εκτελέσεως αυτής. 2. Οι τιθέμενοι εκτός υπηρεσίας δεν δικαιούνται αποδοχών δια τον χρόνον τον διανυθέντα εις την κατάστασιν ταύτην, εκτός εάν η περί εξόδου των εκ της Υπηρεσίας απόφασις ακυρωθή ή μεταρρυθμισθή υπό του αρμοδίου Δικαστηρίου, ότε ούτοι δικαιούνται αναδρομικώς των αποδοχών των. Επίσης ούτοι δεν επιτρέπεται να φέρουν την στολήν των, υποχρεούνται δε να παραδώσουν τα υπηρεσιακά ατομικά των εφόδια και το δελτίον της υπηρεσιακής ταυτότητός των. 3. Αι λεπτομέρειαι εφαρμογής του παρόντος άρθρον ρυθμίζονται δι' αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως».

7. Στο Ν.2683/1999<κώδικας Δημοσίων Υπαλλήλων Κύρωση του κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις. (Α' 19), ορίζεται ότι:

Άρθρο 143 « Επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας . 1. Την Επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις παρ. 4 και 5 του άρθρου 114, μπορούν να ζητήσουν τα όργανα των παρ. 1 και 2 του άρθρου 124, όταν έχει

εκδοθεί καταδικαστική ποινική απόφαση και ο υπάλληλος, όταν έχει εκδοθεί αθωωτική ποινική απόφαση εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) έτους.

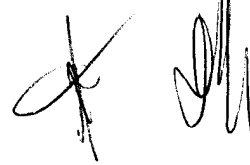
2. Η αίτηση για την Επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας απευθύνεται στο οικείο πρωτοβάθμιο ή δευτεροβάθμιο κατά περίπτωση πειθαρχικό συμβούλιο, στο οποίο υπαγόταν ο υπάλληλος κατά το χρόνο τέλεσης του παραπτώματος. 3. Αν έχει εκδοθεί καταδικαστική ποινική απόφαση, κατά την επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας, μπορεί να επιβληθεί πειθαρχική ποινή ανώτερη από αυτήν που είχε επιβληθεί. Αν έχει εκδοθεί αθωωτική ποινική απόφαση, μπορεί να επιβληθεί ελαφρότερη ποινή ή να απαλλαγεί ο υπάλληλος. Όταν ο υπάλληλος είχε τιμωρηθεί με οριστική ή προσωρινή παύση ή υποβιβασμό, το υπηρεσιακό συμβούλιο μπορεί κατά την επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας να αποφασίσει και τη βαθμολογική ή μισθολογική του αποκατάσταση. Αν δεν υπάρχει κενή θέση, ο υπάλληλος παραμένει υπεράριθμος και καταλαμβάνει την πρώτη θέση που θα κενωθεί.

ΙΙΙ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΚΡΙΣΙΜΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.

1. Όπως παγίως γίνεται δεκτό, κατά την ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 95 παρ.5 του Συντάγματος , 50 παρ. 4 του πδ 18/1989 και 1 του ν.3068/2002, στις οποίες αναφέρεται και η υπηρεσία που υπέβαλε το ερώτημα, η Διοίκηση συμμορφούμενη προς ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ή διοικητικού δικαστηρίου, υποχρεούται όχι μόνον να θεωρήσει ανίσχυρη και μη υφιστάμενη στο νομικό κόσμο τη διοικητική πράξη που ακυρώθηκε, αλλά και να προβεί σε θετικές ενέργειες για την αναμόρφωση της νομικής κατάστασης που προέκυψε αμέσως ή εμμέσως από την πράξη αυτή, ανακαλώντας ή τροποποιώντας τις σχετικές, στο μεταξύ, εκδοθείσες πράξεις ή εκδίδοντας άλλες με αναδρομική ισχύ, προκειμένου να αποκαταστήσει τα πράγματα στη θέση στην οποία θα βρίσκονταν, αν από την

αρχή δεν είχε εκδοθεί η ακυρωθείσα πράξη ή δεν είχε λάβει χώρα η ακυρωθείσα παράλειψη (βλ.ΣΤΕ 936/2015, ΣΤΕ 2993/2014, ΣΤΕ 2324/2014, Γν.159/2015 Ν.Σ.Κ, Γν. 527/2002 ΝΣΚ). Ειδικότερα, η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς το περιεχόμενο, μεταξύ άλλων, και των αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που εκδίδονται επί υπαλληλικής προσφυγής, αφού μόνον έτσι μπορεί να απολαύσει αποτελεσματικά ο υπάλληλος του δικαιώματος της δικαστικής προστασίας του. (βλ. Γν. 263/2011 της Β' Τακτικής Ολομέλειας του Ν.Σ.Κ.). Στην έννοια της πλήρους διοικητικής αποκατάστασης περιλαμβάνεται και η αναδρομική καταβολή των οφειλομένων στο δικαιούχο αποδοχών, καθόσον ο μισθός του υπαλλήλου δεν αποτελεί αντάλλαγμα υπηρεσιών, αλλά παρακολούθημα της υπαλληλικής ιδιότητάς του και οφείλεται και όταν ο υπάλληλος χωρίς υπαιτιότητά του αδυνατεί να παράσχει τις υπηρεσίες του (βλ.ΕΣ 1278/2011 Τμ.Υ, ΕΣ 973/2011 Τμ.Υ, ΕΣ 1640/2007, βλ. εις ΤΝΠΝ. Για την έννοια της πλήρους ή δυναμικής αποκατάστασης βλ. Ηλία Κουβαρά, «Διοικητική Δικαιοσύνη ως δικαιοτελεστική λειτουργία», σελίδα 135, Δήμητρα Κοντόγεωργα-Θεοχαροπούλου, « Αι συνέπειαι της ακυρώσεως των διοικητικών πράξεων έναντι της Διοικήσεως», σελίδα 230 επ.).

2.Το ειδικότερο περιεχόμενο και η έκταση των υποχρεώσεων συμμόρφωσης της Διοίκησης προσδιορίζονται από το αντικείμενο της ακύρωσης που απαγγέλθηκε από το δικαστήριο, δηλαδή από τη φύση και το είδος της πράξης που ακυρώθηκε ή τα νόμιμα στοιχεία που συγκροτούν την παράλειψη, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις πάνω στα ζητήματα που εξέτασε και για τα οποία αποφάνθηκε το δικαστήριο στο αιτιολογικό της

 12

απόφασής του, δημιουργώντας ως προς αυτά δεδικασμένο για τη συγκεκριμένη περίπτωση (βλ.ΣΤΕ 1587-8/2014, Ηλία Κουβαρά, όπου ανωτέρω, σελίδα 129 σημείωση 493).

3. Επίσης γίνεται νομολογιακά δεκτό, κατά την ερμηνεία των ως άνω διατάξεων (sic παρ.III 1), ότι η τυχόν άρνηση της Διοίκησης να προβεί σε σχετικές ενέργειες προς συμμόρφωση με ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, συνεπάγεται την εφαρμογή της διαδικασίας και τη λήψη μέτρων και κυρώσεων που προβλέπεται στο νόμο (βλ. ΣΤΕ 3171/2014). Τέλος, σύμφωνα με τη νομολογία των τριμελών Συμβουλίων συμμόρφωσης (άρθρο 2 του ν. 3068/2002) ,η συμμόρφωση της διοίκησης συνεπάγεται την υποχρέωση να προσδώσει επί υπαλληλικών υποθέσεων αναδρομικότητα στις πράξεις αποκατάστασης και να αποκαταστήσει όλες τις συνέπειες από την αιτία αυτή.(βλ. το υπ' αριθμ. 40/2014 πρακτικό συνεδριάσεως του Τριμελούς Συμβουλίου του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (άρθρο 2 του ν.3068/2002).

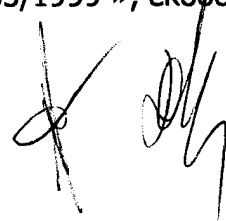
4. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του ανθρώπου, ερμηνεύοντας τη διάταξη του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, έχει δεχθεί ότι το δικαίωμα στη δίκαιη δίκη περιλαμβάνει και το δικαίωμα στην εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων (ΕΔΔΑ, Horysby κατά Ελλάδος (19.3.1997). Στα δικαιώματα αστικής φύσεως του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ περιλαμβάνεται και το δικαίωμα απολήψεως αποζημιώσεως του υπαλλήλου κατόπιν ακυρώσεως πράξεως διοικητικής Αρχής. (βλ. ΕΔΔΑ, Μαυρονύχης κατά Κύπρου, 24 Απριλίου 1998

και Nicodemo κατά Ιταλίας 2.9.1997 εις Ιωάννη Σαρμά: « Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου» σελίδα 184 και 185).

5. Οι υπάλληλοι του πυροσβεστικού Σώματος, ορίζονται στο νόμο ως τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι και εφαρμόζονται γι' αυτούς όλες οι διατάξεις που ισχύουν για τους τακτικούς δημοσίου υπαλλήλους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις ειδικές διατάξεις που αφορούν το Πυροσβεστικό Σώμα. Το προσωπικό του Πυροσβεστικού Σώματος διακρίνεται σε πυροσβεστικό προσωπικό και το πολιτικό προσωπικό. Στο πυροσβεστικό προσωπικό περιλαμβάνονται οι αξιωματικοί, οι πυρονόμοι, οι υπαξιωματικοί και οι πυροσβέστες. Η απόταξη αποτελεί ανώτερη πειθαρχική ποινή κατά το νόμο και επιβάλλεται για σοβαρά παραπτώματα. Έχει δε την έννοια της οριστικής απομάκρυνσης του υπαλλήλου από το στράτευμα και τα Σώματα ασφαλείας (βλ. ΣΤΕ 2129/2015).

Με απόφαση του αρμοδίου οργάνου ο τιμωρούμενος με την προαναφερόμενη ποινή τίθεται στην κατάσταση της απόταξης (άρθρο 3 ν.δ 935/1971). Όπως έχει κριθεί με την υπ' αριθμ. 2690/2008 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία εκδόθηκε στην παρούσα υπόθεση, οι διατάξεις των άρθρων 143 και 114 παρ.3 και 4 του υπαλληλικού Κώδικα (ν. 2683/1999), που ίσχυε στην προκειμένη περίπτωση ,ισχύουν και για το πυροσβεστικό προσωπικό.

6. Η επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας αποτελεί έκτακτο ενδικοφανές μέσο (βλ. Γν. 497/2006 Ν.Σ.Κ, Α.Ι Τάχου -Ι.Λ. Συμεωνίδη «Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα υπό το άρθρο 143 Ν. 2683/1999 », έκδοση 2^η

σελίδα 1183), προκειμένου το αρμόδιο πειθαρχικό όργανο να επανεκτιμήσει την υπόθεση μετά από αμετάκλητη κρίση ποινικού δικαστηρίου. Με το θεσμό της επανάληψης της διαδικασίας αποβλέπεται η αποκατάσταση της ουσιαστικής νομιμότητας και ενδεχομένως καλύπτει το δημιουργούμενο από τη μη χορήγηση υποχρεωτικής αναστολής της πειθαρχικής δίκης κενό χώρο προστασίας του διωκομένου (βλ. Γ. Ναυπλιώτη, Πειθαρχικό Δίκαιο (v.2683/1999) σελίδα 168, βλ. και σε Βάσσου Ρώτη :« Νομικά Κείμενα, Δικαιοσύνη και Σύνταγμα»,σελίδα, 632 επ.). Στην περίπτωση που ο υπάλληλος τιμωρηθεί με την ποινή της οριστικής παύσης, πλην δικαιωθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, παρότι έχει διακοπεί η σχέση που τον συνδέει με το δημόσιο ή το ΝΠΔΔ, το υπηρεσιακό Συμβούλιο μπορεί, μετά την επανάληψη της πειθαρχικής διαδικασίας, -κατόπιν, αίτησης του ενδιαφερομένου –και την έκδοση απόφασης του πειθαρχικού Συμβουλίου με την οποία αποφασίζεται η απαλλαγή του υπαλλήλου, να αποφασίσει και τη βαθμολογική ή μισθολογική του αποκατάσταση. Αν δεν υπάρχει κενή θέση, ο υπάλληλος παραμένει υπεράριθμος και καταλαμβάνει την πρώτη θέση που κενώνεται.(βλ. Νικολάου Πανταζή: « Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων υπαλλήλων» υπό το άρθρο 143, σελίδα 36). Η απόφαση για την αποκατάσταση, εκδίδεται κατ' ενάσκηση αρμοδιότητας διακριτικής ευχέρειας για ό,τι αφορά την ολοκλήρωση της αποκατάστασης βαθμολογικά ή μισθολογικά.(βλ. Α.Ι Τάχου- Ι.Λ. Συμεωνίδη, όπου ανωτέρω, σελίδα 1183). Η αρμοδιότητα του υπηρεσιακού συμβουλίου περιορίζεται στην αποκατάσταση του υπαλλήλου βαθμολογική ή (και) μισθολογική, δεδομένου ότι η υπηρεσιακή σχέση διαταράχθηκε από την εκτέλεση της πειθαρχικής

απόφασης, με την οποία επιβλήθηκε οριστική ή προσωρινή παύση ή υποβιβασμός και δεν εκτείνεται στην άρση οποιασδήποτε συνέπειας είχε για τον υπάλληλο η άσκηση πειθαρχικής δίωξης ή η επιβολή της πειθαρχικής ποινής. (βλ. Γν.379/2003 Ν.Σ.Κ). Για τα λοιπά μη ταυτιζόμενα με την πειθαρχική αποκατάσταση θέματα, αλλά επακόλουθα αυτής, αρμόδια προς κρίση είναι, ανάλογα με το περιεχόμενό τους, άλλα όργανα (π.χ για τα μισθολογικά ή για την υπηρεσιακή εξέλιξη οι οικείες διοικητικές υπηρεσίες ή τα υπηρεσιακά συμβούλια αντιστοίχως, που οφείλουν να λάβουν ως βάση την αποκαθιστούσα απόφαση, εφαρμόζοντα στη συνέχεια επ' αυτής τις σχετικές διατάξεις αναδρομικώς (βλ. Γ.Ν. Ναυπλιώτη, Πειθαρχικό Δίκαιο ν. 2683/1999 άρθρα 106 -147, σελίδα 410).

Περαιτέρω, σε περίπτωση ακύρωσης δυσμενούς διοικητικής πράξης που αφορά υπάλληλο η αποκατάσταση τούτου στην προτέρα θέση για να είναι πλήρης ανατρέχει στην ημέρα εκδόσεως της ακυρωθείσας πράξης (βλ. Κοντόγεωργα θεοχαροπούλου, « Αι συνέπειαι της ακυρώσεως διοικητικής πράξης» σελίδα 274).

7. Για την παρούσα πειθαρχική υπόθεση έχει εκδοθεί η 263/2011 Γνωμοδότηση της Β' Τακτικής Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Με τη γνωμοδότηση αυτή έγινε δεκτό ότι *«μετά την απαλλακτική 2690/2008 απόφαση του ΣΤΕ δεν χωρεί αναπομπή στο αρμόδιο Ανακριτικό Συμβούλιο του Πυροσβεστικού Σώματος για επανεξέταση επί της ουσίας της ίδιας πειθαρχικής υπόθεσης του Π.Π, ενώ η ύπαρξη μειοψηφίας δεν επηρεάζει τα κατά νόμον αποτελέσματα της απόφασης αυτής»*. Επί παρομοίου θέματος

το Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε (βλ. 302/2011 γνωμοδότηση του Δ' Τμήματος) ότι « σε περίπτωση απόλυσης αστυνομικού από το Σώμα, συνεπεία απόφασης αρμοδίου Συμβουλίου να μην διατηρηθεί στην ενέργεια για εκτέλεση υπηρεσίας γραφείου ενόψει πειθαρχικών παραπτωμάτων, είναι νόμιμη η επαναφορά του μετά την αθώωσή του από το ποινικό δικαστήριο για τις πράξεις τις οποίες διώχθηκε πειθαρχικά, τη δικαστική ακύρωση της ποινής της απόταξης που του επιβλήθηκε και της μετέπειτα απόφασης του αρμοδίου πειθαρχικού Συμβουλίου να μην του επιβληθεί καμία ποινή».

IV. Από την υπαγωγή των πραγματικών δεδομένων της υπόθεσης, που ετέθησαν υπόψη μας από την ερωτώσα υπηρεσία, στις ανωτέρω διατάξεις, συνάγονται τα ακόλουθα:

Η με αριθμό 3/2012 απόφαση του δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου, με την οποία τούτο, όπως έχει ήδη λεχθεί, αποφάνθηκε, αφενός, για την εξαφάνιση του από 22.9.2003 πρακτικού του ίδιου Συμβουλίου σχετικά με την απόταξη του Π.Π και αφετέρου, για την αθώωση του τελευταίου από τις κατηγορίες για τις οποίες διώχθηκε πειθαρχικώς, ουδεμία ουσιαστική έννομη συνέπεια επέφερε ως προς το κύρος της προαναφερόμενης απόφασης του 2003, αφού με την 2690/2008 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία εκδόθηκε επί υπαλληλικής προσφυγής, είχε ήδη ακυρωθεί η προεκτεθείσα απόφαση του ανακριτικού συμβουλίου του 2003 και είχε αθωωθεί ο Π.Π από τις κατηγορίες για τις οποίες του επιβλήθηκε η ποινή της απόταξης. Έκτοτε, η Διοίκηση όφειλε, σε συμμόρφωση προς την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, να αποκαταστήσει τα πράγματα στη θέση

στην οποία, ο πειθαρχικά τιμωρηθείς θα βρισκόταν, αν δεν είχε εκδοθεί η πράξη της απόταξης. Τούτο σημαίνει ότι η Διοίκηση όφειλε να εκδώσει όλες τις αναγκαίες πράξεις για την επαναφορά του Π.Π στην κατάσταση της ενέργειας αναδρομικά από τότε που αρχικά αποτάχθηκε, εφόσον αυτός αθώωθηκε αμετάκλητα από το ποινικό δικαστήριο και με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει απαλλαγεί από τις κατηγορίες που του είχαν αποδοθεί. Η φυλάκιση του ΠΠ, συνεπεία της καταγνωσθείσας εις βάρος του ποινής, κατά τα στο πραγματικό εκτεθέντα, δεν κωλύει την αναδρομική υπηρεσιακή του αποκατάσταση μετά την ποινική και πειθαρχική του απαλλαγή από τις κατηγορίες που του είχαν αποδοθεί. Περαιτέρω, εφόσον ακυρώθηκε η πράξη απόταξης του δευτεροβαθμίου ανακριτικού συμβουλίου από το αρμόδιο δικαστήριο και ο πειθαρχικά διωκόμενος αθώωθηκε, δικαιούται των αποδοχών του κατά τα ειδικότερα στην παρ.ΙΙΙ 6 εκτεθέντα. Η αναδρομική επαναφορά του ως άνω πυροσβέστη, στα πλαίσια της διοικητικής του αποκατάστασης, αναβιώνει την υπηρεσιακή σχέση που είχε λυθεί με την απόλυσή του από τις τάξεις του Πυροσβεστικού Σώματος και, ως εκ τούτου, ο διαδραμών χρόνος αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας που λαμβάνεται υπόψη, επιφυλασσομένων των ειδικών συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων, λόγω αρμοδιότητας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

V. Ενόψει των ανωτέρω, το Τμήμα ομόφωνα γνωμοδοτεί ότι, σύμφωνα με τα νομικά και τα πραγματικά δεδομένα που τίθενται από την υπηρεσία, η απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν ερώτημα είναι ότι, μετά την αμετάκλητη αθώωση του πρώην πυροσβέστη Π.Π από το ποινικό δικαστήριο και την απαλλαγή του από τις αποδοθείσες σ' αυτόν πειθαρχικές κατηγορίες

από το Συμβούλιο της Επικρατείας, Α) η επαναφορά του στην υπηρεσία ανατρέχει στον χρόνο της απόταξης του από το Πυροσβεστικό Σώμα, ήτοι στις 05.9.1989 και Β) ο χρόνος της ποινής που εκτίθηκε θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας, για τα μισθολογικά θέματα, η δε αναγνώριση αυτής της υπηρεσίας ως συντάξιμης, ανήκει στην αρμοδιότητα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

ΑΘΗΝΑ 6^η Νοεμβρίου 2015

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ του Δ Τμήματος

ΧΡΥΣΑΦΟΥΛΑ Α. ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ

**ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ε. ΚΑΤΩΠΟΔΗΣ

ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ